

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Félévre — 8 „
 Helyben készve:
 Egész évre — 20 kor.
 Félévre — 10 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Félévre — 12 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 hazug utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszavételére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Működésének és hirdetéseknek
 kiadóhivatalának intéseiről

Nyitási idő: délután 6 óra

NAGYVÁRAD, szept. 11.

Két magyar kommandó.

Nem tudom, melyik a drágább állapot: az-e, ha németül kommandíroznak és a kommandóra ugrik a magyar fiú, vagy az, ha magyarul kommandíroznak, és nem ugrik a kommandóra senki?

Nálunk ez a dupla gyöngyállapot szépen megél egyszerre. A libériás pártnak egy emberöltőt tevő uralma alatt megerősödött, sőt jogi alapon tán belénk évtől e 35 év alatt ez a lealázó helyzet s csak most kezdi bántani a nagyobb füleket a német kommandó, melyet megfogadunk, de nem igen furdalja a lelkiismeretet a magyar kommandó, melyet senki se fogad meg.

Beszélünk magyar hegemoniáról, sovén politikáról, nagy magyar ábrándról a la Hoitsy Pál, az édes magyar anyanyelv jogáról, melyet csak az anya beszél, a gyerekek nem, pedig — nyelvében él a nemzet. Büszkén említjük hazánk nagyságát, mely elér a Kárpátoktól az Adriáig, de tessék magyarul beszélni a Kárpátoknál és futhatunk az Adriáig az elől, a mit kapunk érte.

Nézzük csak meg pápaszem nélkül a magyarságot!

Van fajmagyarság a székelységgel, vannak nemzetiségek, oláhok, tótok, horvátok, szerbek, ruthének, szászok és zsidók.

A lapok osztályozása szerint ebből magyarok:

első sorban a zsidók!

Valóban hazafias ünnepélyeink idején nincs elég nagy kokárda, melyet kicsinek ne tartanának, bankettekben nincs nemzetiszínű frázis, mit elég nagynak találnának és külföldön nincs annyi alkalom, mint ahányszor ők tüntetni szeretnek magyarságukkal. Itthon is ők a hangadók sajtó, pénzügy és kereskedelemben.

Uram! Teremtőm! Otven krajczárért ennyi hazafiság! igazán jó üzlet.

De hát olcsó husnak hig a leve. Ünnepe után és itthon más a kép.

Hartstein József kijelenti, hogy hatszázezer zsidó követi az ő utasítását az orthodoxokból, de a neologokból is »kezelt csókolja Braun Sándor«, a Vészi ur lapjának szerkesztője.

Ez az ur Munkácson volt előbb hitközségi elnök, azon Munkácson, hol külön, botrányos zugiskolákban tanítják németül a zsidó orthodoxiát, melyet megfertőzne a magyar szó.

Hát ilyen ez a 600,000 zsidó, mely Hartstein után indul. Nemcsak Munkácson, máshol is.

Balassa-Gyarmat tiszta magyar város, de csak csendőrszorongó alatt lehet magyarul beszélni a zsinagógában, akkor is csak úgy, hogy a másik szószékről németül beszélt a másik rabbi. A hitközség itt szakadással fenyeget, ha tovább is magyar szót forszíroznak.

No! nálunk Váradon ez nem eshetik meg. Itt nyugodtan beszél Czimetbaum Pinkász németül a király születés napján és nem szakad el tőle senki.

De ha nem tud a zsinagógák sötétébe bevilágítani a magyar szó, bezzeg kisérték onnan. Ha tiszta magyar városban német szó hangzik, tiz eset közül egyszer talál az ember katona tisztet és kilencz-szer zsidót a német szó végén.

Hát ezeket még sem lehet tán magyar szószóban főtt embereknek tartani?

Marad hát a rengeteg zsidóságból, ugy kétszázézernyi magyarabb érzelmű. Annyi, a mennyi két év alatt kivándorol a fajmagyarságból.

Másod sorban jönnek a reformátusok. Magyarok tértek református felekezetre. Egész hivatásuk magyarság terén annyi volt, hogy megmaradtak annak, a mik voltak. Debreczenben magyarnak, Balmaz-Ujvárosban németnek.

Vegyük őket teljes számban magyarnak.

Az ágostaiak az alföldön pánszlávok, Erdélyben pángermánok, a tótságban szintén pánszlávok s csak egy töredékük magyar érzelmű.

A katolikusokat annyiszor kiközösítette a liberális sajtó a magyarságból, hogy elég ha valaki ragaszkodik hitéhez, már negyed osztályu hazafinak se tartják. Liberális szempontból tehát ki kell hagyni őket.

Volna tehát így magyar, a liberális becslőbiztosok szerinti magyar ugy két és fél millió, tizenkilencz millió lakosból.

Hová lesz így a magyar hegemonia?

De ha nem liberális szempontból osztályozzuk is, hanem a józan ész szerint, tudva, hogy a faj magyarság 60 perzentje katolikus, kiket csak ugy lenyelni

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Rákóczi a török történetírásban.

Irta: Karácson Imre dr.

A kurucz mozgalmak legrokonszenvesebb alakjának, II. Rákóczi Ferencnek emlékeztet a jelen évben, a Rákóczi felkelés kétszázados évfordulóján, hazafiai kegyelettel ujitotta fel a magyar társadalom.

Az eszményiesen önzetlen hazafinak, a mélyen vallásos lelkületű kereszténynek fenséges példaképe ez a nagy magyar szabadsághős, a kit az ősi szabadságért küzdő nemzet egykor »a haza atyja« címével tisztelt meg s aki a szerencsétlen események következtében mégis hontalanná tett s végre Törökország vendégszeretete adott neki élte fogytáig menedéket s hamvainak is mindez ideig nyauvóhelyet.

A Rákóczira vonatkozó irodalom terjedelme igen nagy s alig van történelmünknek részletesebben földelített korszaka, mint a Rákóczi-féle mozgalom kora, ugy hogy csak aprólékos

részlete re nézve kerülhetnek elő új adatok. Nagyszámúak és ismeretesek az egykorú krónikák és emlékiratok, melyek részint magyarul, részint különösen francziául és németül jelentek meg s Rákóczi életére és életének egyes eseményeire s a kurucz mozgalmakra világot vetnek.

Ezeket az ismeretes és a Rákóczi korát tárgyaló történetírásban már felhasznált magyar és nyugateurópai krónikákat nem is említem fel e rövid cikk keretében, e helyett inkább az olvasók által kevésbé hozzáférhető és így kevésbé ismert keleti történetírásból közlöm a Rákóczira vonatkozó egykorú leírást, mint Rákóczi emlékeztetének felújításakor éppen most alkalomszerű dolgot.

Az 1711. évi szatmári békekötéssel befejezést nyert a Rákóczi-féle felkelés, a vezér pedig bujdosóvá lett. Tragikus végkifejldése volt az eseményeknek az 1715. évi országgyűlésnek Rákóczira vonatkozó törvényeziké, mely őt örökre száműzte e hontól, a melynek felszabadulásáért mindenét feláldozta.

A számtizetés után még egyszer fölűnik Rákóczi alakja a politikai és hadi események

látóhatárán az 1716—1718. török háború alkalmával, hogy azután a nyilvános működés teréről végleg lezoritva eltűnjék rodostói magányába, ahol azontul egyedül Istennek szolgálva, minden vigasztalását csak vallásában találta, amelyhez egész életén át hiven ragaszkodott.

Ismeretes dolog, hogy Rákóczi 1717-ben ment Franciaországba III. Ahmed szultán meghívására Törökországba abban a reményben, hogy a törökök győzelme esetén a bujdosó kuruczokkal onnan majd visszatérhet Magyarországra.

Rákóczi törökországi szereplése nem maradt nyomtalanul az egykorú török történetírásban sem. Azon korszaknak hivatalos török krónikása, Rásid ef-ndi udvari történetíró is megemlékezik róla Tarikhjában.

Rásid efendi Rákóczinak folyton az »Erdély királya« címet adja, mint általában a régebbi török írók is így szokták nevezni az erdélyi fejedelmeket. Rákóczi nevét törökösen Rákófdsi-oglu alakban írja.

Rákóczinak Törökországba való meghívásáról az 1716—1718. háború elbeszélésében

Az őszi ujdonságok megérkeztek!

Róth M. ^{utóda}

kalap és uri divat üzletébe.

Férfi- és fiú fehérneműek óriási választékban és méret szerint is a leggyorsabban készíthetők.

Férfi, női és gyermek cipők kizárólag a legjobb készítmény. Egyedüli raktár a világhírű *Fowues* angol gyártmányú női és férfi keztyükben.

nem lehet, mégis katolikusokat, protestánsokat, zsidókat összevéve is, kevés ez országban a magyar hazafi.

A nemzetiségek pedig, bármilyen fajuk és vallásuk, ellenségeink, kik nyelvünket nem értik, nem is akarják és parancsainkat tüntetőleg lenézik.

Itt bent az országban van szükség a magyar kommandó behozására.

Egy emberöltő óta uralkodik a liberális politika, mely nem egyéb megvakarva, mint zsidó vezetés mellett üzött protestáns irány. Ez a politika megcsinálta a magyarok kivándorlását, a zsidóság beözönlését s a nemzetiségi kérdés elmergesedését.

Ezen hát változtatni kell.

Ha tisztán többségi szempontból, tehát liberálisok által váltig hangoztatott elv szerint gondolkozunk is, a statisztika száraz adata azt mondja, hogy az ország összes lakóinak is hatvan perczentje katolikus vallású.

Ez a vallás egész falvakat hódított meg a magyarságnak a tótok és németekből. Mutatják a fentmaradt nevek, melyek viselői erős magyarok. A protestantizmus soha egyetlen idegen nemzetiségű falut se hódított meg s vele terjeszkedő magyar politikát csinálni nem lehet. Tessék a többségi elv szerint kormányozni.

A zsidó nemzetiség se lehet hangadó ebben az országban. Ha nemzetiségi segítség kell, miért ültetjük egyenesen a nyakunkra ezt a nemzetiséget s bánunk lenézőleg az oláh, tót, horvát, keresztény nemzetiségekkel, kiknek pedig itt történelmi multjuk van és ragaszkodnak a földhöz, melyért ők is vértettek, mely nekik is hazájuk, melynek ők egy Hunyadyt, egy Zrinyit adtak.

A zsidóság tud egyedül virágozni e koldusodó országban és halából németül beszélnek, külön moráljuk, külön tradícióikkal államot képeznek az államban.

Szakítani kell e drága törvénytelen viszonyt, meg kell nyerni a nemze-

tiségeket barátaink, mert ha így tart a magyarok kivándorlása s a nemzetiségi gyűlölet erősödése, akkor, mire a magyar kommandó bejön a katonaságnál, nem lesz aki értse.

Itthon legyünk előbb urak, azután diktáljunk a közös dolgokban.

Dixi et salvavi animam meam.

P—y.

A v á l s á g.

A politikusokra valami fásultság nehezedett rá és ha beszélnek is a válságról, unottan teszik, minden izgalom nélkül. A kormánypárti képviselők közül csak nagyon kevesen vannak Budapesten és a Lloyd-klubban csöndes az élet. Mérvadó államférfi a király elutazása óta alig-alig fordul meg ott és a képviselők ez időszertint még kevésbé vannak tájékoztatva mint azelőtt.

Hogy milyen megoldás várható s hogy mikorra várható, arról senki sem tud bizonyos. Pusztán föltevés, ha gróf *Andrássy* Gyulában látják most a jövő emberét és ha azt hiszik, hogy a legközelebbi napokban meglesz a kibontakozás. Mert tényleg semmi adat sincsen, amely e föltevések mellett szólana. *Andrássy* még nem kapott meghívást a királyhoz és a legközelebbi napokban aligha kap is akár ő, akár más, mert a király ha visszatér a galicziai hadgyakorlatokról, vendégével, a német császárral lesz elfoglalva Bécsben.

A legtöbb szó esik a pártközi konferencia eszméjéről minden pártnak. Es minden párt elég rokonszenvvel viseltetik az eszme iránt, sőt egyes kormánypárti képviselők elég vérmesek azt hinni, hogy ennek a konferenciának valami pozitív haszna lehetne. De testet az eszme sehogyan öltött még.

Néhányan megkörtöközték tegnap gróf *Apponyi* Albertet, hogy ő legyen a pártközi konferencia összehívásának a kezdeményezője, de *Apponyi* erre semmi hajlandóságot sem mutatott. Így tehát egyelőre semmi kilátás sincsen arra, hogy ezt a konferenciát csakugyan össze is hívják.

emlékezik meg Rásid efendi. A török krónikás leírása a következő: »Rákócsi-oglu családjával együtt azelőtt Erdély királya volt, de a német császárral való háborúskodása után, mivel ez őt legyőzte, tovább nem tudott ellenállni és a hatalmas francia királyhoz menekült. Az összes erdélyi és magyar tábornokok könyörögtek neki, hogy kedvező alkalommal térjen vissza s mivel e dolog sikere a magas Porta segítségétől függött, azért Rákócsi-oglu ez ügyet követeli által folyton sürgette és a magas Porta segítségét kérte.

Pápai Jáni nevű bizalmas titkára ezen célból már jó ideje Oláhország környékén tartózkodott, de mivel mostanáig a magas birodalom és Németország között a béke fennállott, az említett király kérésének teljesítése nyilván lehetetlen volt. Mostanában azonban a némettel a békeség fölborlott s mikor a nevezett Pápai Jáni ezt meghallotta, Iszakerleztáde Nkola oláh vajda elé azt az ajánlatot terjesztette, hogy ha a magas birodalom részéről a legcsekélyebb mozgalom mutatkozik, az említett király elötte lép s nem vonakodik a magas birodalomnak szolgálatot tenni és kijelentette azt is, hogy a magyar és erdélyi egyes tábornokok egymással szövetségre a királyhoz híven ragaszkodnak s készek a magas birodalom főhatósága alá lépni.

A vajda egy ideig habozott, de mikor a magas birodalom és a németek között a béke csakugyan fölborlott, nem volt oka többé tartózkodásra s az említett Pápainak ajánlatát

a magas Portán bejelentette, azt mondva, hogy ez a dolog a németekre jókora csapás lesz.

Mintán a németekkel a háború és csatározás megkezdődött, a nagyvezírnek is az volt a véleménye, hogy a hit ellenségeinek erős bástyáin ilyen repedést okozó ügyet elő kell segíteni, azért levelet küldött az oláh vajdának és eszélyességére bizta, hogy a magyar tábornokok szívét a magas birodalom számára nyerje meg. A magyar királyság az említett Rákócsi-ogluak adományoztatott és ő felsége levelet irt neki, melyben ezt mondja: A magyar és erdélyi királyságot, melyek öröklött országai közé tartoznak, melyeket azonban egy idő óta a német nép elfoglalt, most magas birodalmunkból neked adjuk és adományozzuk ugy, amiként nagy őseink ideje óta atyád és elődeid bírták.

S hogy Pápai e levelet elvigye neki a tartózkodási helyére, evégt Edirneből elküldötték azt a vezír agái közül való lipovai Ahmed agához, ki is a császári levéllel Oláhországba ment és Pápai a khotini muháfiz Mohammed pasához utasította.

Rásid efendi nyilatkozataiból kitétnik, hogy a Porta a háború alatt készségesen fölkarolta Rákócsi ügyét, de csupán haszonlesésből, hogy »az ellenség erős bástyáin repedést okozzon.« A Porta eszközül akarta Rákócsit fölhasználni, hogy Magyarországon zavargást keltsen általa s így a császári haderő egy részét elvonassa a csatától. Ez volt az oka, hogy be sem várva Rákócsi megérkezését, a Porta már

A szabadelvű párt állásfoglalása.

A régóta hirdetett szabadelvű párti konferencia ügyét egy lépéssel előbbre vitte *Gorove* László képviselő, ki a következő indítványt terjesztette be a szabadelvű párt elnökénél elfogadásra:

Noha a szabadelvű párt a *katonai nemzeti kérdésekre* nagyobb súlyt soha nem helyezett, mint a közgazdasági és kulturális alkotó munkásságra, mindig tisztában volt azzal, hogy azok nemzeti megerősödésünk érdekében előbb-utóbb a 67-es alap szellemén belül megoldandók. Es ma, midőn a közvéleményben megérlelődtek és a parlament munkaképességének, melyet pedig minden a parlamentárizmus lényegével összeférő eszközzel biztosítani főkötelességének tekint, helyreállása nagyrésztben attól függ, elodázhatatlannak tartja, hogy a paritásnak megfelelően, a közös hadsereg magyar felében a magyar államiság követelményeként a *magyar nemzeti jelleg a katonai nevelésnél, eskünel, jelvényeknél és katonai igazságszolgáltatásnál érvényre jusson.* De míg ezeket már most kívánja, hozzátéve, hogy a 68-iki felségrendelet végrehajtása sem késlethet tovább, addig egyfelől előkészület hiányában, másfelől a keletkező bonyodalmakra való tekintettel, csupán a nevelés gyakorlati eredményétől függő határidő múlva látja elérkezettnek a *magyar szolgálati és vezényleti nyelv* behozását és erre *ez idő szerint a kormány kezét meg nem köti.*

Fentartja mindenestre azon álláspontját, hogy nemzeti megerősödésünk, illetve nemzeti belső konszolidációnk szolgálata csak úgy lesz teljessé, ha ez is bekövetkezik, és hogy a 67-es alappal nem ellenkezik, hogy törvényhozásunk annak idején ezt is elrendelje, természetesen figyelemmel a közös hadszervezetnél fenforgó hadászati tekintetre, mert a hadsereg belservesztetésének, vezénylésének és vezérlésének a törvényben előirt egységére és ebből a szempontból a nemzet törvényhozása által alkotott *felsőjogra a párt nagy súlyt helyez.*

Az aradi románok gyűlése.

Napok óta tele vannak a fővárosi, sőt a bécsi és a bukaresti lapok is különféle szenzációs

megkezdette a bujdosó kurucok összegyűjtését, mivel Rákócsi csak azon kikötéssel fogadta el a szultán meghívását, ha keresztény sereget adnak melléje. A menekült kurucok összegyűjtését Rásid efendi a következőképp írja le:

»A helyzet szükségessé tette, hogy a hitetlen németekre minden oldalról csapást mérjünk. Mikor elterjedt a híre, hogy a hitetlen németek elől Franciaországba menekül *Rákócsi-oglu*, a ki a hitetlen németeken való bosszúállás céljából a világ menedékhelyét szolgáló magas birodalomhoz fordult segítségért, legközelebb már megérkezik, mivel a magyar nép az említett királyhoz isen ragaszkodott, ezért Oláhország környékén *Bercseni* nevű magyar tábornokhoz a nevezett népből lassankint igen sok katona érkezett és zászlaja alá gyülekezett. Mindazt a Portán meghallották s hogy a németeken való bosszúállás céljából minden erőfeszítésre megnyerjék, e végett a szökevény magyar és erdélyi *rájáknak* fizetést és szoldot utaltak ki s ily módon az említettekől igen nagy sereget szerveztek.

A hitetlen németek féltek, hogy Erdélyország, melyet elfoglaltak s a lakosságot különféle zsarnokoskodással meggyötörték, újra könnyen visszatér az iszlám kézbe, ezért ezt az országot a saját országuknál is jobban őrizték. E miatt tehát az összegyűjt magyar sereget egyik vezírral portyázás és hódítás végett a nevezett országba szánták, hogy ily módon a hitetlen németeket megrémítsék. Mivel pedig az említett *Bercseni* tábornok a szerződés

hírekkel, melyek az *aradvidéki román intelligencia Aradon tartott gyűléséről* szólnak.

Az Arad és Vidéke értesítése szerint a fővárosi lapokba ezek a hírek egy könyomatos utján kerültek, melyet Aradról egy informáltak, hogy az oláh tulzók itt vasárnap gyűlést tartottak, a melyen kimondták, hogy a *legvégső határig küzdenek a magyarok azon kívánsága ellen*, hogy a hadseregbe behozzák a magyar vezényszót, amire fölkerik a többi hazai nemzetiségeket is. A budapesti lapok, melyek hétfőn közölték először a hírt, azóta is többször emlegetik cikkeikben és erősen kommentálják az aradvidéki románságnak ezt az állásfoglalását.

Valószínűleg a pesti lapok révén bele került a hír a *bécsi* sajtóba is, ahol még szenzációsabbnak van feltüntetve és persze az osztrákok szája ize szerint másképen is kommentálják, amint a magyar lapok.

Sőt mi több, lehet hogy a bécsi lapok után — tegnap végre eljutott a hír *Bukarestbe* és a román lapok aztán olyan szenzációt csináltak belőle, hogy égnék mered az ember haja, mikor olvassa. A bukaresti lapokban már nemcsak az aradvidéki román intelligencia gyűlésezett, hanem *Ferencz Ferdinánd* trónörökös ittléte alkalmával a »lippai mezőkön« összegyűlekezett *150.000 román*, hogy tiltakozzon a magyarok kívánságai ellen, ami annál szenzációsabb — írják a jól értesült bukaresti lapok — mert 1848-ban Balázsfalván is csak 40.000 román gyűlekezett össze. Ime: így lesz világszenzáció egy ostoba kacsából.

Mindabból, amit a felültegetett könyomatos utján a fővárosi, bécsi és bukaresti lapok az aradvidéki románok állítólagos gyűléséről napok óta összeírták — az Arad és Vidéke szerint — *egy árva szó sem igaz*. A román vezetőknek Aradon sem vasárnap, sem az utóbbi hetekben egyáltalában *semmiféle gyűlésük nem volt* — az az egész hír tehát a fantázia szüleménye és nagyon kevésbé alkalmas arra, hogy amugy is eléggé zilált belviszonyokat rokonszenves színben tüntesse fel az agyarkodó külföld előtt.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

A városi közgyűlés tegnap is elég élénk volt, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a második napon alig szokott néhány városatyja résztvenni a tanácskozásokon.

szerint azt kívánta a magas birodalomtól, hogy magyar sereget gyűjthessen, ezért a fizetések és zsoldok elrendelése végett Abdi agát küldötték hozzá s neki a költséges fedezésére száztiz *jük* (egy jük: 500 piasztér) összeg pénz kiadását rendelték el.

A török háború második évében, 1717-ben a Portának és a bujdosó magyaroknak sürgetésére Rákóczi elindult Franciaországból Törökországba. Rásid efendi szerint Rákóczi meghívásának főszóközöje Ali pasa nagyvezír volt, a ki igen nagy reményeket fűzött Rákóczinak Törökországba érkezéséhez. O volt az, mondja Rásid, a ki »az említett királynak Lengyelországban levő tábornokait elhozatta s nekik fizetést rendelt és a *Pápai Jáni* nevű titkárt mindenféle kedveskedéssel halmozta el s elküldte őt, hogy a királyt a magas birodalomba hozza.« Rákóczi azonban a háború első évében nem jött Törökországba s így nem találkozhattott vele Ali pasa, a ki, a »*varadini* (Pétervárad) ütközetben vértanu lett.«

Utódja a nagyvezírsejben Khálil pasa lett. »Khálil pasa 6 magassága is elődje nyomdokát követte s miután a nevezett titkárt már Franciaországba küldötték, abban a véleményben volt, hogy a francia király vonakodik a királyt elbocsátani, ezért a magas Porta kapudsi basijai közül a *kücsük báhri agát* is Franciaországba rendelte. Rákóczi most elindult Törökországba. »Az aga Franciaországba menve — írja Rásid — ötezer piasztér bérösszegért egy hajót bérelt ki s a

Pedig éppen a tegnapi tanácskozás megmutatta, hogy a látszólag csekélyebb ügyekből is mily fontos dolgok keletkezhetnek s mennyi megoldásra váró kérdése van Nagyvárad közigazgatásának. De megmutatta azt is, hogy u. n. zajos és politikával telített tanácskozás nélkül is érdekes lehet egy közgyűlés, ha a vita színvonalon áll s nem posványosodik el.

A tegnapi tanácskozás higgadt, tanulságos és érdekes volt.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Dr. *Beöthy* László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Nozák Rezső, Óváry Lajos, dr. Stokker József, Balogh Döme, Beczkay Lajos, dr. Halász Lajos, dr. Kecskeméti Lipót, Mihely Adolf, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, Kurländer Ede, Weisz Mór, Bognár Sándor, Friss Zsigmond, dr. Kazay Kálmán, Ländler Ferencz, Molnár Lajos, Moskovits Miksa, Müller Salamon, Pekanovits Imre, ifj. Rimanóczy Kálmán, dr. Schweiger Ede, Rimler Károly, Bordé Ferencz, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, dr. Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Lakos Lajos.

Az előző napi közgyűlés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítették s a hátralevő ügyek tárgyalására került a sor.

Deák Ferencz emlékezete.

Budapest székesfőváros nagyszabású emléktűnnepe rendez Deák Ferencz születésének 100 éves fordulójára alkalmából s erre Nagyvárad városát is meghívta. — A tanács javaslatára a közgyűlés megbizta a polgármestert, hogy a törvényhatóság tagjai közül jelentkezőkkel vegyen részt Nagyvárad város képviselőiben az ünnepélyen.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye pedig az iránt kereste meg Nagyvárad városát, hogy Deák Ferencz születésének 100 éves fordulójára alkalmából emléktűnnepelet rendezzen. — A közgyűlés megbizta a polgármestert, hogy az ünnepély megtartása iránt, más törvényhatóságokhoz hasonlóan, intézkedjék.

Hazafias átiratok.

Debrecezen város pártolás végett megküldötte II. Rákóczi Ferencz fejedelem és társai

hamvainak hazaszállítása iránt a képviselőházhoz intézett feliratát.

Hasonló felterjesztéssel pártolják.

Szepes vármegye feliratot intézett a képviselőházhoz az iránt, hogy a választói jogosultság akként módosítottassék, miszerint csak azoknak legyen szavazati joguk, akik magyar nyelven írni és olvasni tudnak.

A tanács az átirat pártolását javasolja.

Dr. *Sarkadi* Lajos a feliratba felvétetni kéri még azt is, hogy a szavazatok titkosak legyenek s községenként ejtendők meg.

Mihely Adolf nagyon fontosnak tartja ezeket a kérdéseket. Az ország fejlődése és jövő alakulása függ ettől. Mutatja ezt a Sarkadi által felvetett kérdések is. Megvitatás céljából adják ki az átiratot a jogügyi szakbizottságnak.

Mihely Adolf indítványát elfogadták.

Pozsony szab. kir. város közönsége a tördvész terjedésének megakadályozása s a munkásházak építésére adandó kedvezmény tárgyában a magyar országgyűlés képviselőházához intézett feliratát pártolás végett megküldötte. — Pártolják.

Sopronvármegye közönsége a községi törvény reformjainak napirendre tűzése tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratát pártolás végett megküldötte. — Az átirat felett napirendre tértek.

Radu Demeter beköszöntője.

Dr. *Radu* Demeter nagyváradai gör. kath. püspök megleghangu levélben értesítette Nagyvárad városát, hogy a püspöki széket elfoglalta; kéri a törvényhatóság jóindulatu támogatását.

A közgyűlés az átiratot örömmel vette tudomásul s kimondotta, hogy a főpapot hazafias működésében támogatni fogja.

Uj utca nyitása.

A tanács előterjesztést tesz Ländler Ferencz azon kérvénye tárgyában, hogy a Holdvilág-utcán levő telkét házhelyekre felosztassa s új utcát nyisson. A város az új utcát kavicsoltatja, vízvezetékekkel és világítással látja el; a járdához Ländler ingyen adja a műköveket.

Pekanovits Imre nem fogadja el a tanács előterjesztését, mert az csak Ländler érdeme. O nyer vele, tehát az utcarendezés költségeit is ő fizesse.

Balogh Döme szintén nem fogadja el a javaslatot. Itt új utcát akarnak magánérdekből rendezni, s a régi utcák rendezésével

királyljal a belgrádi megfutamodás után Geliboliba érkezett, a mit 6 felségének azonnal bejelentett.

Innen szárazföldön vitetett Edirnebe és Mikhál-köprűszü hidfőrel elkészített szállására ment. Elegendő mennyiségű fizetés és élelmi szer utalványoztatott ki számára s az idő és a helyzet követelménye szerint kitüntető bánásmóddal kedveskedtek neki.

Rákóczit mint valóságos fejedelmet fogadta a szultán, de mindez már nem segített semmit a magyarok ügyén. A Nándorféhegyvárnál leverte török sereg rendetlen csapatokban húzódott visszafelé s a fényes Porta békealkudozásokat kezdett. A törökökre nézve most már éppen Rákóczi személye volt a béke megkötésének akadálya, mert a császári megbízottak első sorban is az ő kiadását követelték a törököktől. A török államférfiak ez alkalommal oly tiszteletre méltó becstelenséget tanúsítottak, hogy Rákóczit is mélyen meghatotta s az utókor elismerését méltán kivívja. A legyőzött Törökország megbízottjai a békealkudozásoknál semmi áron nem egyeztek bele Rákóczi kiadásába, még akkor sem, midőn a német megbízottak a békealkudozások megszüntetésével fenyegettek. Rásid efendi egyenesen becstelenségnek mondja a német megbízottak követelését. Hosszas alkudozások után a békét 1718-ban Pozsárevácban megkötötték. A bécsi kormány még azt sem törte el, hogy Rákóczi Konstantinápolyban lakhassék s a békeszerződési okmányok

kicserélése után Wirmond gróf, Konstantinápolyba küldött német követ mindaddig föl nem hagyott áskálódásaival, míg Rákóczi Rodostóba nem költözött.

Rásid efendi elbeszélését a Rákóczi kiadására vonatkozó alkudozásról és Rodostóba költözéséről ide iktaljuk.

»A magas birodalom és a német császár között a béke megkötése végett Pozsárfocsában tartott értekezleten a német megbízottak azt követelték, hogy Rákóczi-oglu bilincsbe verve legnagyobb ellenségének, a németnek átadassék s makacsul kijelentették, hogy ha a magas Porta ezen ügyben vonakodást tanúsít, akkor a némettel a béke lehetetlenné válik.

A magas Porta megbízottjai kijelentették, hogy az említett király a magas birodalom vendé e és nemhogy bilincsbe verve, de még tisztességes alakban sem adják át őt ellenségének kezébe s ily becstelenséget semmi áron sem fognak elkövetni.

Ez ügyben a felek között sok alkudozás és huzavona történt s miután nyilván látszott, hogy ezen kérdés miatt a békekötés megbiúsul, akkor a német megbízottak azt kérték, hogy legalább az anatóliai részeken valami távoli helyre utasítsák és vitessék el őt. A magas birodalom megbízottjai határozott feleletet ugyan erre sem adtak, de kötelezték magukat, hogy e kívánság teljesítését a magas Portától majd kérelmezik s az idő és a helyzet kényszerűsége folytán a »szükség törvény bont« közmondásra hagyatkoztak.

nem törődnek. Az ügyet adják vissza a tanácsnak.

Dr. Sarkadi Lajos az új utca nyitását a város érdekében is szükségesnek tartja. A tanács az utca rendezését annyira megszorította, hogy a 10,000 koronának csak egy részére lesz szükség. Felsorolja az utcanyitást előnyeit. A tanács javaslatát elfogadja.

Dr. Stocker József szerint az utcanyitás a városra semmi előnnyel nem bír, Ländlernek azonban vagyoni érdeke, hogy telkének értéke emelkedjék. Ehhez városi pénzzel nem járul.

Dr. Hoványi Géza kifejti, hogy most alig fizetnek a telkért adót, míg ha házhelyek lesznek, tetemes adóvédelmet hoznak a városnak. Jó lakás ugyanis kevés van; úresen a rossz lakások állanak. Rendészeti szempontból is szükséges az utcanyitás.

Köszeghy József a város fejlődése szempontjából tartja szükségesnek az utcanyitást. A kérdés teljesen elő van készítve. Ismerteti az ügyet. Az utcarendezés 5000 koronába kerül. A tanács javaslatát elfogadták.

A városi tanács előterjesztette, hogy ifj. Gutmann Józsefnek a Bémer-téri Knapp-ház újjáépítésére engedélyt adott. A tulajdonos 70 négyszög méter területet ingyen bocsát a város tulajdonába.

Az előterjesztést elfogadták.

Egy vitás építkezés.

Fássy Lajos a fő-utcai Gödöcs-féle telek egy részén épített s erre a tanácstól olyformán kapott engedélyt, hogy két méterrel kijebb épít a járdára. Ez ellen Dús László és dr. Hoványi Géza felebbezett. A tanács elő érjesztést tett s kéri az utca-vonal megállapítását, amint a tanács az építési engedélyt megadta. A felebbezés a közigazgatási bizottság elé kerül, míg az elfoglalt terület kártalanítása a jövő közgyűlésre tűzessék ki. A közgyűlés határozza, hogy az építkezési engedélyk kiadásánál az addigi eljárást fenntartja-e?

Dr. Hoványi Géza nagyon hátrányosnak tartja, hogy utca szabályozási vonalunk nincs. Utasítást a tanácsot, hogy az építkezéseknél előforduló viás helyzet javítására javaslatot tegyen. Az elfoglalt terület átadása ellen van, mert a jelen esetben forszírozott építkezést lát. Az építkezési engedély meg van felebbezve, tehát nem jogerős, mégis építenek. A rendőrségnek meg kellene akadályozni, hogy idegen területre ne építsenek, se házakat ne bontassanak el, a hatóság tudta nélkül. Ez utóbbi káros, mert egyes házakra köcsörök vannak.

Ez értekezleten a németek fő megbízottja utóbb mint követ a magas Portára jött s megérkezése után majd előszóval, majd írásban kérte és sürgette az ügyet a magyar királ. Az említett királyról ilyeneket beszél: »Ez — úgy mond — egy képmutató, hitetlen s a közdülnök és a magas birodalom között lefolyt háború és ellenségeskedés mind ennek a nyugtalankodás és képmutatása folyán történt, mert szeinkbe kerültek azok a levelek, melyeket a varadáni ü közelben vertanuvá lett Ali pasa szerdának írogatott, melyekben azt mondta, hogy a német most igen elgyengült és tízezer katona fölszerelésére sincs ereje; ilyen kedvző alkalom sohasem lesz. Mindzt pedig a maga gonosz szándékának elősegítése végett írta s így az ő nyugtalankodása szolgáltatta okot a háborúnak.«

Nem szűnt meg ilyen dolgok: hír s telni róla s végre a nevezett királyok is tudomására jutott, hogy ezek folytán a magas Portát őt más helyre telepíti.

N-hogy tehát azt mondassák róla, hogy a keresztény királyok közül a német király sürgetésére távolította el, azt kéri, hogy Tekfordákban lakhasék.

De máti ül ákhir hónap 8 án egy gálvadjával az említett helyre el s távolított. Ott is teljes és őt megillető elbírás rendeztetett ki számára.

Igy vonult el Rákóczi rodo-tói magányába. Elte végéig török földön élt s tudja minden magyar, hogy mai nap is ott pihen.

A városi tanács most olyan helyre adott építési engedélyt, a hol nem szűkíteni, hanem még bővíteni kellene az utcát. Ezután kifejti nézetét a város jövő fejlődése tekintetéből. Kéri, hogy az ügyet adják vissza a szakbizottsághoz tárgyalás végett.

Gerő Armin kijelenti, hogy a rendőrségnek nincs joga az építkezések megállítására, csupán közbiztonsági tekintetektől.

Pekanovits Imre elfogadja a tanács javaslatát, dacára, hogy megszívlelendőnek tartja a Hoványi által mondottakat. Minden bajnak az utca vonal-tervezet az oka. Fejтеgei, hogy a kérdéses helyen elég széles a Fő-utca.

Dr. Friedländer Sámuel azt hiszi, hogy utcarendezési terv megállapítását a késő jövőre nem enged a miniszter, mert idővel a viszonyok változnak. Példaadásul ne adják meg a kért utca-vonalat. Fássy saját risikójára épített.

Gábel Jakab szerint a törvényhatóságnak erkölcsi kötelessége megmutatni, hogy a közgyűléssel nem lehet paczkázni. Példát kell statuálni. A tanács javaslatát nem fogadja el.

Komlóssy József kijelenti, hogy a tanács jogosan adta ki az építési engedélyt. Az engedélyre rá lett vezetve, hogy 15 nap alatt megfelelőbbé. 3—4 nap mulva beérkezett a felebbezés s erről az építkező azonnal értesítette. Ha kára lesz, saját magát okolja. Azt azonban különösnek tartja, hogy a szakértő bizottság véleményét a laikusok megtámadják.

Hlatky Endre látja, hogy intézkedésre szükség van. Foglalkozni kell a kérdéssel. Az építkezési engedélyk kiadását szabályozni kell, mert az sem lehet, hogy ilyen ügyekben a közgyűlés határozzon s csak 8—9 hónap mulva kapja meg az építkező az engedélyt. Az építkezési szabályzatot sürgeti. Indítványozza, hogy a tanács az ily telekvételekről javaslatot készítsen.

Dr. Stocker József a tanács javaslatát pártolja.

Köszeghy József szakszempontból fejтеgei a kérdést s a tanács javaslatának elfogadását ajánlja.

Dr. Hoványi Géza gazdasági szempontból szólal i-met fel.

Elnöklő főispán kéri, hogy a példa statuálását ne vegyék igénybe.

A közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el, azzal, hogy a Popper-telekre vonatkozó utca megállapítás kérdését, a melyet Hoványi Géza vetett fel, kiadták a tanácsnak.

Bottó Ferencz hagyatéka.

A tanács előterjesztette, hogy a Bottó Ferencz hagyatéka 212,179 korona. Az írásbeli végrendelet érvényes, míg a szóbelit érvénytelennek tartja a tanács. A rokonok a szóbeli végrendelet alapján az évjáradékot felemelni kérik, a házak között pedig cserét akarnak, továbbá a hagyományozónak siremlék állítását kérik.

A jogügyi bizottság azt javasolja, hogy a város pr-re engedje a dolgot.

Balogh Dóme fejтеgei a szóbeli végrendelet érvényét s méltányosnak tartja a rokonok kérelmét. Ne kergessék a hagyatékok perbe.

Hlatky Endre jogi szempontból igazat ad a jogügyi bizottságnak, de a kérdést nem titi z-tan jogi szempontból kell elbírálni. Sok per keltek-zne belőle s a végeredményt nem tudjuk és a per pénzbe kerül, eloyeli a különbséget ami a békás kiegyezéssel a hagyatékok ér.é. Döntés előtt hallgas-ák meg a végrendeleti végrehajókat s az ügyvédi kamarát. A jövő gyűlésen határozzanak.

Többek hozzászólása után a holasztást elfogadtak.

A sertésvásártér aklainak használati díját a nagyvásárok id jér, hogy jobban igénybe vegyék az ak oka, 24 fillérről 10 fillérré szállítottak le.

Több kisebb ügy elintézése után este fél 7 óra-or véget ért a közgyűlés.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

Személyvonal							
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V. Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

Személyvonal							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	—
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	9.58
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	10.00
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	—
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.34
N.-várad áll. érk.	—	—	—	—	6.18	—	—

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

TAJÉKOZTATO.

Szept. 27. Katolikus legényegylet szüreti mulatsága a Fekete Sasban.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

* Személyi hír. Nátafalussy Kornél királyi tanácsos, tankerületi kir. főigazgató ma szombaton hivatalos ügyben Aradra utazik, honnan a keddi nap folyamán tér vissza székhelyére.

* Ünnepe a gör. katolikusoknál. Tegnap ünnep volt gör. szertartású katolikus polgártársainknak. Keresztelő szent János lefejeztésének emléktünnep. Ebből az alkalomból a gör. kath. székesegyházban tegnap nagymise volt. U szintén ünnepi istentiszteletet tartották a Széchenyi téri görög-orosz s a szeminárium templomban.

* Prímeczia a gyulai árvaházban. Megható ünnepségnek volt színhelye f. hó 10-án a gyulai árvaház d sz-es kápolnája. Az árvaház egyik volt növendéke, Gyepes Imre mutatta be azznap első szentmise-áldozatát és áldotta meg ez alkalommal nagyszüleinek ötven éves házassági frigyét. Bartha István, csanádapáczai plebános, ki szótén az árvaházban nevelkedett, volt az ünnepi szónok, ki könnyekig megható gyönyörű szentb-szédoben méltatta a kettős ünnep jelentőségét. Ami az ünnepségnek különös fényt kölcsönzött, az az árvaház alapítójának, az árvák anyjának gróf Wenckheim Frigyesnének megjelenése volt. Az ő bőkezűségéből lett az a fényes lakoma is, mely az ünnep egyházas részét követte s melyen résztvettek: Gróf Wenckheim Frigyesné leányával, Ilonka grófnővel és fiával, Pal gróffal; a papság köréből: Gróf Ferencz prépost, Kny Antal t. kanonok, Apostol Ubald pápai kamarás, Szabad E dr. főgyon. igazgató, Tarkányi Péter kigyósi, Sandula Imre manudaktor mo ori, Bartha István papcai plebánosok, Némethy József, Liposey Gyula, Lestyán Endre dr., Bogdánffy Gáza, Bartos Ferencz s. l. kész k, Münch Szilard növ. pap és a teljes számú rokonok. Pohárköszöntőket mondtak: a primeciás Gyepes Imre a pápára, a megyei püspökre és a jövő kegyelme gróf dr.; Kny Antal a primeciásra, Gróf Ferencz z. ranylakodalmat ünnepő nagyszülőkre és Sandula Imre a jótékony grófi családra. Egy boldog nap emlékével oszlottak szét a meghívottak a délutáni órákban.

* **Az iskolaszékekre vonatkozó Utasítás**
Nagyvárad város iskolaszéke megütközéssel fogadta a kultuszminiszternek a községi iskolákra vonatkozó Utasítását. Sérelmesnek találta az abban lefektetett elveket, mert teljesen kiveszi az iskolaszékek hatásköréből az iskolák szellemi felügyeletét, vezetését s csupán a gazdasági intézkedésekre szorítja. Igen sokan ily módon nem hajlandók az iskolaszékben működni. Az Utasítás teljesen jogos lehet a falusi iskolaszékeknél, de az olyan intelligens városban, mint Nagyvárad, sértő az iskolaszékre. Nagyvárad városa felírt ez ellen a kultuszminiszterhez s a városokra más intézkedést kért. A feliratok azonban nem lett meg a kívánt eredménye, amennyiben a kultuszminiszter értesíti Nagyvárad városát, hogy sajnálattal bár, de az Utasításon egyéb módosítást nem tesz, mint amit a városokban leendő alkalmazásra nézve kiadott.

* **Megnyitott vasut.** Békés-Csabáról írják: 10-én adatott át a forgalomnak a békéscsabai-kovácskúti keskenyvágányú vasut. E vasutat az alföldi gazdasági vasut-társaság építette az arad-csanádi vasut részvénytársaság pár fogása mellett. Az első ily vasut Kovácskúti Csibakúzáig építették 16 kilométer hosszúságban gazdasági termények szállítására. Gróf **Wenckheim** Frigyes és a vasutmenti földbirtokosok beláttak a vasutnak praktikus hasznát, azután építették a kovácskúti-békéscsabai ilyenemű vasutat. Sármezey Endre, az arad-csanádi vasut főmérnöke és az alföldi gazdasági vasut igazgatója, itt megkezdte a gőzmotoros próbát, ezen az alapon épült a most megnyitott békéscsabai-kovácskúti vasut, teher- és személyszállításra berendezve, de ez Csabától egyelőre csak Békésig közlekedik, mert a Békéstől Vésztőig vezető vonalon a Körösön a vashíd még nincs teljesen kész.

* **Honvédeink hazatérése.** A nagyváradi 4-ik honvédegyezred a Pestmegyében lefolyt gyakorlatokról tegnap déli órákban érkezett haza Nagyváradra. Dérék honvédeinknek ünnepies fogadtatásban volt részük. A már itthon levő 37-ik József ezred tisztikara gyűlt össze élén **Karg** ezredessel a vasuti állomáson a zenekarral fogadásukra. A tisztiek kölcsönös üdvözlése után a honvédegyezred megindult a Fő utcán keresztül a Rulikovszky-úton levő lakotanyába. Elöl a zenekar haladt a Rakóczy-indulót s több tízes magyar nótát játszva egész úton, majd közvetlen utána **Békéssy** József ezredes a törzstisztekkel s hosszú menetben a legényesség.

* **Anyakönyvvezetői kinevezések.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Biharvármegyében a papmezei anyakönyvi kerületbe **Moga** Szófia jegyzői gyakornokot, a belényesi-újlaki **Oprós** György jegyzői urnokot, az ámosdiba **Kádár** Géza, a szunyodiba **Vágó** Elek, a komáromveszprémi **Föhndrich** Zoltán, a sályiba **Nemecz** Károly s véli a nagyvárad kerületbe **Kovács** Géza segédjegyzőket anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

* **A német császár magyarországi vadászatai.** A német császár b. ilyei vadászata alkalmából a közigazgatási hatóságok megteszik a legmészebbmódú intézkedéseket, hogy a magis vendégnek zavartalan mulatságot biztosítsanak. A vadászterülettel határos B. megyében **Latinovits** Pal főispán személyesen tette meg az intézkedéseket, a cs. rendőrség és rendőrség pedig már hónapok óta szigorú szolgálatot teljesít a Duna partján. A főispán holnapról kezdve öt napig Bezdánban fog tartózkodni és Bányay cs. udőr zizadással az egész vadászati idő alatt személyesen ellenőrzi az intézkedések pontos foganatosítását. A nagy számban lévő orv. d. sz. a főispán rendelkezésére a legszigorúbb ellenőrzés, részben pedig rendőri felügyelet alatt állanak.

* **A II. országos zenészetkongresszus-ról**
mely **Bogisich** Mihály cz. püspök, apát-kanonok elnöklése alatt f. évi október hó 13-16-án lesz megtartva **Budapesten**, vagyunk bátrak felhívni az összes Magyarországon élő zene-tanárokat, zeneirókat, zeneművészeket, egyházi és világi zenészeket stb., hogy a kongresszuson résztvenni szíveskedjenek. A II. országos zenészetkongresszus ezúttal nemcsak zenei kulturánk napi- és égető kérdéseit fogja tárgyalni, hanem zene-pedagógiai és ismeretterjesztő, valamint egyházi és világi zenei előadásaival fogja fűszerezni az összejöveleket. Kívánatos lenne, ha a hazánk városiban működő összes zene-tanárok, zene-tanárnők, zeneszerzők, zeneirók, egyházi és világi zenészek mind itt lennének ezen a 3 napon Budapesten, hogy minél imponzánsabban adhassunk kifejezést összejöveleinknek. Szakítson mindenki időt erre a 3 napra, mert kell, hogy zenei kulturánk emelése érdekében végre is fölemeljük közös erővel és akaratral szavunkat. A jelentkezéseket kérjük **Ságh** Józsefnél (Budapesten, VIII. kerület, **Boross-utca** 81.) mint az állandó zenei szak-tanács intőző igazgatójánál minél hamarabb eszközölni, hogy az olcsóbb vasuti jegyek, olcsóbb lakások stb. érdekében az intézkedések idejében megtehetőek legyenek. A jelentkezéssel egyidőben 2 korona részvételi díj küldendő, mely összeg a rendezési költségek fedezésére szolgál. A jelentkezők meg fogják kapni a részletes műsort és tudnivalókat még október hó első napjaiban.

* **Firczák püspök Máramaróban.** Firczák Gyula valóságos belső titkos tanácsos, munkácsi egyházmegyei püspök, e hó 18-án érkezik Máramarosba, hogy főpásztori kötelességét teljesítse. Körösmézón templomot szentel, Tiszabogdány községbe a XIII. Leó pápa által engedélyezett teljes búcsut hirdeti ki a népek és Máramaros-Szigeten a prépost-vikáriusi új palotát szenteli fel. A népszerű püspököt nemcsak az oroszok, de az egész vármegye közönsége nagy fényvel és ünneppésséggel készíti fogadni. Firczák Gyula püspök valóságos belső titkos tanácsosi minőségében most először látogatja meg Máramarost, hol őszintén szeretik és tisztelik a nagy műveltségű, nemesszívű egyháznagyot.

* **Tűz az észéki gázgyárban.** Tegnap éjjel kigyulladt az észéki gázgyár gépháza. A lakosság között nagy riadalom keletkezett, mert a gáztartó felrobbanásától féltek. A gáz-munkásoknak, kik a tüzet szorosan észrevették, sikerült a tüzöttekkel egyetemben a tüzet csirajában elfojtani. A gyár igazgatója, **Szikora**, az olái műveltetet személyesen vezette. A gyár tűzeme nem szakadt meg.

* **A városháza átadási-ének elhalasztása.** Ismételen halasztást kér **Rimanóczy** Kálmán a városháza építője a palota átadására. A városi tanács-hoz intézett beadványában kesergő panaszzal okolja meg, miért késik a palota befejezésével. A sztrájkokat állítja okul, melyek annyiszor akadályozták a városháza építését és ő anyagi áldozatok árán iparadott a kitűzött időre elkészíteni, de a már hónapok óta tartó asztalos-strájk lehetetlenné tette iparkodását. Mivel pedig az asztalosok oly tulzott követelésekkel lépnek föl, hogy azok teljesítése lehetetlen, kéri, hogy ideiglen munkásokat alkalmazhasson és az átadás határidejét tolják ki november elsőre.

* **Sorsjék idegen forgalom emelésére.** Az idegenforgalmi vállalat, mely rövid felelőse óta már is számtalan bizonyosságot adta közhasznú szakszolgálatát működtetésnek, legújában a kormány engedelmé el és ellenőrzése mellett utazási sorsjékot rendez. A sorsjék 100 000 drb. két korona sorsjéyből áll és annak us-ta jövődelme kulturális czélokra fordítják, névszerint oly intézmények javára, amelyek hazánk egyes vidékeinek fellendítésén munkálkodnak és idegen forgalmunk fejlesztésében elősegítik. Az egyes nyermények tárgyát vasuti

körutazási jegyek, bel- és külföldi szálloda szelvények, magyarországi fürdőhelyeken nyaralásra jogosító lakás igazolványok, fürdő-idejegyek stb. képezik. Nem kételkedünk, hogy közönségünk eme életre való eszmét felkarolja s az utazási sorsjegyeknek óriási kelendőségük lesz. Az idegenforgalmi vállalat gondoskodott arról, hogy sorsjegyei ugyszólván mindentűt kaphatók legyenek.

* **Jelentkezzék a gazádja.** Megirtuk ennek idején, hogy **Tóth** Ferencz, egy az ország minden rendőrsége előtt ismeretes nagyváradi alak, mely előszeretettel viseltetett az idegen bicziklik iránt s amelyik városban megfordult, ott bizonyosan eltűnt néhány kerékpár. A múlt hó 9-én a Fő-utcai **Kiss** Dávid féle dohánytözsde elől tűntet el egy bicziklik, mely tegnap került meg, úgy hogy **Tóth** — ki biczikli lopás miatt jelenleg Székesfehérvárott ül, beismerte a tárgyalása alkalmával a fenti lopást is. A biczikli így a nagyváradi rendőrségre került, mely ez uton hívja fel annak jogos tulajdonosát, hogy elveszettnek hitt jószágát átvétele végett a rendőrkapitányi hivatalnál mielőbb jelentkezék.

* **Ongyilkos aggyastán.** **Shvartz** Mór kolozsvári-utcai 72/14 sz. a lakása konyhájában tegnap reggel fél 9 óra tájban a mester gerendára felakasztotta magát és meghalt. A 70 éves beteges szélütött aggyastán életuntsága kergette az önkéntes halálba. A házbeliek csak akkor találtak rá, véletlenül, mikor már halva volt. Jelentést tettek a rendőrségnek, mely a hullaszállító kocsi a bonczházba szállította, hol felbonczolják.

* **A letartóztatott szociállisták egyike szabadlábon.** Ismeretes, hogy szerdán éjjel a Kispiacl'éren s környékén lefolyt szociállista zavargás fő kolompasait, **Ehrenfeld** Adolf faczár szabóságédat, a nagyváradi szociáldemokrata párt stikárát és **Nagy** Lajosczipész munkást letartóztatta a rendőrség s az ügyészségre átszállította. **Ember** Géza vizsgálóbíró tegnap délelőlt hallgatta ki az előzetes letartóztatásban lévő agitátorokat. **Ember** Géza a kihallgatás után **Nagy** Lajost azonnal szabadlábra helyezte. **Ehrenfeld** Adolfra azonban, ki ellen más ügyben is folyik bünyvizsgálat, melynek tárgyalása e hó 26-an lesz, — a fogságot továbbra is kiterjesztette.

* **Eemelt kerékpár.** **Kappel** György fő-reáliskolai tanár **Lukács** György-utcai lakása kapualjából tegnap este fél 8 órakor valaki az ottlevő kerékpárt elemelte s ill a berek, nád a kerék, elzónázott vele. Karos panaszt tett a biczikli eltűnéséről a rendőrségnek, mely nyomozást indította a kerékpártolvaj kézrekerítése iránt.

* **Találtak egy rongyos szürke kabátot,** egy zsebkezdőt néhány fillér tartalommal és egy sárga réz karikára erősített kulcsot. Igazolt tulajdonosaik átvethetik **Mendelényi** Béla rendőrségi fogalmazónál.

x **Felhívjuk olvasóink becses figyelmét** **Keckeméty István** (**Lukács** György-utca s. r. k.), jóhírnévének örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáról, és tisztán kezelt ital-ért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért mindentekintben elismerést érdemel.

x **Olvasóink figyelmébe ajánljuk** **Reisz** és **Porje** z. butorkereskedő cég lapunk mai szá-mában közölt hirdetését. 296.

x **Értesítés.** Tekintve, hogy a szülőknél mily óriási kiadásai vannak a gyermekeknek az iskolai évre szükséges felszerelés és színes ruhák beszerzésével, így tehát, ha jó árt akarnak olcsón beszerezni, forduljanak az „**Amerikai Aruházhoz**”, hol őök is, mint legjobb ismerő-eik meglátva jók tapasztalói, hogy mindent a legjobban lehet beszerezni valóban olcsó árért. 260.

EGYESÜLETEK.

A rabsegélyző gyűlése.

A »Nagyvárad és Bihar megyei Rabsegélyző Egylet« 1903. évi szeptember hó 13. napján d. e. fél 11 órakor a kir. törvényszéki fogházépületben (fődszint fogházfelügyelői ir da) tartandó választmányi ülésre T. választmányi tag urat tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1903 szeptember hó 10-én.

Rádl Odón,
egyleti elnök.

TANUGY.

Magánvizsgálatok a Felső kereskedelmi iskolában.

Magánvizsgálatra bocsáthatók a felső kereskedelmi iskola alsó osztályának tárgyaiból oly egyének, akik a polgári- vagy a középiskola negyedik osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték, 17-ik életévüket betöltötték s hitelesen bizonyítják, hogy a gyakorlati életben működnek; a középső és felső osztály tárgyaiból magánvizsgálatra, illetőleg sz utóbbi követő érettségi vizsgálatra azok bocsáthatók, akik az alsó, illetőleg a középső osztályt akár nyilvánosan, akár magánúton elvégezték, 18, illetőleg 19 évesek s a gyakorlati életben működnek.

Az egyes osztályok vizsgálati rend szerint egyévi időközökben engedélyeztetnek. Vizsgálatok összehívása nincs megengedve. Kivételes esetekben azonban és ha a jelölt előző vizsgálatát legalább is jó eredménnyel tette le, a következő osztályból főigazgatói engedéllyel már félév múlva jelentkezhetik vizsgálatra.

A magánvizsgálati engedélyért folyamodók szabályszerűen bélyegelt s dr. Schack Béla kir. főigazgatóhoz címzett kérvényeiket minden év szeptember havában azon felső kereskedelmi iskola igazgatójánál nyújtják be, amely iskola állandó lakhelyükön vagy ahhoz legközelebb van. A kérvényhez születési, iskolai erkölcsi és oly hatósági bizonyítványt kell mellékelni, mely a folyamodó iskolai tanulmányai óta eltöltött foglalkozását is hitelesen igazolja.

A kérvény benyújtásakor egyidejűleg lefizetendő a beírási, a vizsgálati díj és az évi tandíj, mely díjak azonban kedvezőtlen elintézés esetén a folyamodónak visszafizettetnek. A főtételi díj 20 kor., a vizsgálati díj 80 kor., a tandíj osztályonként 160, 200 és 240 korona.

A vizsgálatnak a jelölt részéről komoly ok nélkül való megszakítása a vizsgálati díj elvesztését vonja maga után.

Nagyváradon, 1903 szeptember hó 8-án.

Dr. Kovács S. János,
igazgató.

A női kereskedelmi tanfolyam. A kultuszminiszter a női kereskedelmi tanfolyamokat évről-évre engedélyezi. Nagyvárad város kérelmére a miniszter a közs. polgári leányiskolával kapcsolatos tanfolyamot az 1903—1904. tanévre engedélyezte. Kijelenti azonban, hogy a kiadott szervezeti szabályzat pontosan betartandó s a francia nyelv tanítása mellőzhető. E helyett a magyar és német levelezésre fordítandó nagyobb gond.

Tanévnyitás. A községi polgári fiúiskolában tegnap nyitották meg ünnepélyesen a tanévet. Az ifjúság a tanári karral az intézet dísztermébe vonult, hol a »Hymnusz« elnevezésű utau Winkler Lajos igazgató intézett tartalmas beszédet a növendékekhez, melyben a polgári iskola célját fejtegetve kitaró szorgalomra és jó magaviseleltre buzdította őket. A rendírási szabályok felolvasása után a »Szózatot« énekelték. Megemlíjtük ez alkalommal, hogy a közs. polgári fiúiskolában az idén is oly nagyszámmal jelentkeztek felvételre, hogy az első osztályból közel 50 tanulót kellett elutasítani, pedig a törvényes számon felül, — még 30-at vettek fel — a kir. tanfelügyelőség engedélyezésével. A felső (4-ik) osztályba is 75-nél több tanuló jelentkezett s még néhányan előjegyeztek, úgy, hogy ott

is előáll a párhuzamos osztály felállításának szüksége.

NYILTTÉR.

Táncmulatság!

Van szerencsém igen tisztelt vendégeimet és jó barátaimat ez uton értesíteni, hogy

1903. szeptember hó 13-án, azaz vasárnap s az ezt követő vasárnapokon

házas táncmulatságot

rendezek, belépti-díj nélkül.

Izletes ételekről és tisztán kezelt italokról, valamint mérsékelt árak és pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

A zenét Puj Sándor zenekara szolgáltatja.

Számos látogatást kérve, maradtam

402.

kiváló tisztelettel

Kecskeméty István,

vendéglős.

Lukács György-utca.

Az őszi ujdonságok uridivat cikkekben, u. mint:

Angol és belföldi kalapok,
fehérneműek, uri, női és gyermek cipőkben,
nyakkendők, gallérok,
kézelők, sétabotok,
esőernyőkben megérkeztek.

Különösen bátorodom felhívni a t. közönség b. figyelmét **czipó-raktáramra**, a mely kizárólag a legjobb honi kézimunka és ugy kivitelben, mint minőségben felülmulja az összes külföldi gyártmányokat.

Határozott olcsó árak.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362.

338

Igazságszolgáltatás.

Sikkasztó végrehajtó.

Nehéz sorssal küzködő szegény robotos volt Grósz Adolf. A mindennapi robot szükségére sehogysem fedezte 8 tagu családjának szükségleteit, pedig ő ur akart lenni. Községi végrehajtó volt Komádiban, a hol ellenőrzetlenül szedegette fel az adóösszegeket. O szeszen 400 forintnyi összeget szedett így össze, a miről nem számolt el. Mkor pedig látta, hogy nem tudja az elköltött összeget visszapótolni, a már kifizetett adóért ismét zaklatni kezdte az adófizetőket. Így aztán kipattant a végrehajtó büntős üzérékedése és sikkasztással vádolva a büntető törvényszék elő került.

Büntetőügyben tegnap tartották meg a nagyváradai törvényszéken a főárgyalást Csulyok Béla dr. elnöklésével. A vádat Nagy Géza

dr. terjesztette elő ő maga kérve az enyhítő körülmények tekintetbe vételét, főleg, hogy ellenőrzetlen kezelte a beszedett adó. Ez értelemben lehető enyhe büntetést: 3 havi fogságot szabtak rá.

Kávécsempészők.

A Lloyd-kávéház tulajdonosa a tavaszon meglepetve tapasztalta, hogy ijesztő módon fogy az üzletben a kávé. Fogy, — de nem a bevétellel arányosan, hanem nyilvános pereg el. A gyann nem volt alaptalan s nem sokára rajta kapták Pleyer Antalné takarítónőt, hogy a készletet rendszeresen dézsmálja.

Jó idő óta művelte ezt már Pleyerné, s azon a czimen, hogy két rokona kereskedő segéd Kádárnál, a kik fizetés fejében kapják a kávé, — árulgatta olcsón a hová takarítani járt. De mindeu t gyanút keltett a kávé áruló asszony s már mintegy 5 kilónyi kávé gyűlt össze nála s nem tudott rajta tul adni.

Végre **Körösi Istvánné**, egyik külvárosi mulató tulajdonosa a'kut kötött a kávéra, sejtve, hogy ebből került jóság, igyekezett minél alacsonyabbra szorítani az árát. Sőt még más alkalomra is biztatgatta **Pleyernét**. Körösiné meg is vette az 5 kiló kávé 4 frt. 50 kr-ért, de ekkor már leleplezték Pleyerné csempészkedését és nyomára jöttek az orgazdaságnak is.

Tegnap aztán a büntető törvényszék elé került Körösiné az orgazdaságért, s a büntető tanács 2 napi fogságra ítélte. Az ítélet jogerős.

Körösinét a tárgyalás után az ügyészség fogházába kísérték.

A Tribuna sajtópöre. Moldován László nagyszabasi hírlap ró a Tribunában cikket írt, amelyben Kolozsvárt, mint Oláhország Golgotháját tüntette föl. A királyi ügyészség izgatás miatt pörbe fogta Moldovánt és az esküdtbíróság most három hónapi államfogságra és 500 korona pénzbüntetésre ítélte. Moldován az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be.

Z E N E.

A zeneiskola megnyitása.

A nagyváradai zenekedvelők egyesülete által létesített és fentartott nyilvános zeneiskolában a jelen tanévi rendes tanítás f. hó 12-én veszi kezdetét. A zenetanórák, a tanulók egyéb elfoglaltságának figyelembevételével f. hó 12 től kezdődőleg naponként d. e. 11—12 ig, délután 3—5 óra között a zeneiskola helyiségében (Nagy-Teleki-utca, Janky-ház) állapítottak meg.

Mről az érdekelt szülők oly felkéréssel értesítettnek, hogy gyermekeiket a jelzett helyen és időben való jelentkezésre figyelmeztetni szivesk djenek.

Hogy a zeneórák minél czélszerűbben beoszthatók legyenek, kívánatos, hogy a növendékek az egyéb elfoglaltságukat felülmúló órarendjüket Heszéds István és Mazalik József zenetanár urakok a jelentkezés alkalmával adják át Mindazok, kik zeneiskolánkat igénybe venni óhajják, felkéretnek, hogy f. hó 15-ig iratkozzanak be.

Nagyvárad, 1903 szept. 11.

Az igazgatóság.

TAVIRATOR.

Csend a vajudásban.

Budapest, szept. 11. (Saj. tud. táv.) Nyomasztóan nehéz a csend. A király távozásával ismét elpihent a lázas vajudás és hiába áhitozunk új egészséges megoldásra. — Politikai körökből csak apró lényegtelen hírek szivárognak ki, a melyekből eselleg következtetni lehet az újabb alakulásokra. **Wekerle** tegnap hosszasan tárgyalt **Szentiványival**, **Andrássy Gyula** gróf Bécsbe, **Lukács László** pedig Ischlbe utazott.

Egyetlen politikai szenzáció a Hazánk szombati számában megjelenő cikk, mely a mult minisztertanács viharáról közöl intim részleteket.

E szerint Héderváry és a miniszterek között éles nézeteltérés és összetűzés volt. Allitól Héderváry előterjesztette a korona kiválmait, melyeket a miniszterek megtagadtak. Ebből aztán heves összetűzés fejlődött.

Az interparlamentáris konferencia Budapesten.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. táv.) Délután 4 órakor József főherceg a Margitszigeten megvendégelte az interparlamentáris konferencia 200 tagját. Este tiszteletükre a Park-klubban fényes vacsora volt.

Szabadelvűek a nemzeti engedelményekért.

Budapest, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A besztercebányai és temesvári szabadelvűpárt állásfoglalásra készül a nemzeti követelésekért. Feliratilag szadékoznak a nemzet közös óhajlásának kifejezést adni.

Uj magyar honos milliomos.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. táv.) Móríc Katrein 100 milliós egyiptomi bankár ma tette le honossági esküt Budapesten. A kairói nagykövet állítólag mindent elkövetett, hogy osztrák honossági esküt tegyen le a milliomos, de Moricz Katrein kijelentette, hogy elhatározásából magyar akar lenni.

A szerb tiszték ügye.

Belgrád, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A letartóztatott szerb tisztakat a fővárosba hozzák. Óriási az izgatottság. Lázadástól és a király elleni merénylettől tartanak. Popovics, a sajtóiroda főnöke megszökött s általában megrémült fejtelenség uralkodik.

Pestis Marseilleben.

Franciaországban nagy megrémítést kelt a Marseilleben kiütött pestis, mely eddig már hat ember életét oltotta ki. A szörnyű betegséget egy Sriából jött rongyokat szállító hajó hozta s a hat munkás, akik a betegségben elpusztultak, e rongyok által lett megfertőzve.

Marseille, szept. 11. A hajót, mely a pestist hozta, izotálták s most szigoruan őrzik. A hajó Konstantinápolyból jött a kapitánnyal s a legénységgel együtt, tizenkilenc ember volt rajta. Csodálatos, hogy a legénység közül senki nem betegedett meg. A hajón számos döglött patkányt találtak már utközben s ez tette figyelmessé a kapitányt, aki szigoruan meghagyta, hogy a legénység még csak ne is merjen a rongyokhoz közeledni. Alig, hogy a rongyoknak a hajóból való kiszállítását megkezdték, egy munkás asszony megbetegedett s már másnap meghalt. A rongyokat Kis-Azsiából hozták, ahol állandó a lappangó pestis.

Páris, szeptember 11. A kormány elrendelte a legerélyesebb intézkedéseket a pestis terjedésének megállítására.

Marseille, szept. 11. Eddig összesen tiz betegon konstataáltak a pestist. Ez a tiz ember már megfertőzött állapotában érintkezett más

emberekkel is és így attól tartanak, hogy a pestis tovább fog terjedni. A tiz betegon kívül harmincznégyen vannak orvosi vizsgálat alatt.

Páris, szept. 11. Az eddigi vizsgálatok megállapították, hogy a Marseilleben fellépett pestis a legveszedelmesebb fajtája a pestisnek. Chantemesse tanár, az egészségügyi intézmények igazgatója szerint is gümös-pestis veszedelem fenyegeti Marseille lakosságát. Onnan érkezett táviratok jelentik, hogy huszonkilenc beteg van gyógykezelés alatt és huszonhét embert megfigyelés alatt tartanak, akik szintén pestisgyanus körülmények közt betegedtek meg. Marseilleből a Pasteur-intézetnél táviratilag tudakozódtak, hogy van-e kézen pestis-szérum. Az intézet igazgatója azt a megnyugtató választ küldte, hogy egész Marseille képesek ellátni pestis-szérummal. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

A nem-okleveles gazdatisztek ügye.
A Nem-Okleveles Gazdatisztek Országos egyesülete tudaja Magyarország összes nem-okleveles gazdatiszteivel, hogy a földmívelésügyi miniszter 1903. évi 58050. szám alatt az egyesület alapszabályait helybenhagyta; ezzel kapcsolatosan felkéri — lapunk úján — a kartársakat, hogy a nem-okleveles gazdatisztekre nézve fölötte mostohán rendelkez 1900. évi XXVII. t.-cz. hiányainak kiépítésére vonatkozó s szigoruan a törvény keretén belül folytatni szándékolt működésében segítségére legyenek, nehogy a nem-okleveles gazdatisztek testülete legközelebb már (a törvényben jelzett 1906. évben) teljes elzúllásnak induljon. Szükséges hát, hogy a kartársak saját, életbevágóan fontos érdekük miatt lépjenek érintkezésbe az országos egyesülettel, illetőleg haladéktalanul sorakozzanak annak zászlója alá. Minden e tárgyra vonatkozó felvilágosítást megad a Nem-Okleveles Gazdatisztek Országos Egyesületének igazgatója (Budapest, VII. ker., Baross-tér 14. szám.)

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1903. szept. hó 8-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 14.—13.40. Kétszeres buza 11.20—10.60. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.40—9.60 Zab 10.40—9.60. Tengeri 14.80—14.—. Borsó 34.—. Lencse 36.—. Bab 15.—. Köleskása 24.—. Burgonya 3.—. 100 kiló lángliszt 25.20. Zsemlyehiszt 24.60. Fehér kenyér liszt 24.40. Barna kenyér liszt 21.40. Széna fuvarral 4.20. Szózt szalonna 152.—. 6 kiló zsup-szalma —.20. 150 dkr. alom-szalma —.12. 1 köbméter bükkfa 6.30. Tölgyfa 5.80. Cserfa 6.70. 1 kiló marhahus —.96. 1 kiló öntött gyertya —.80. 1 kiló lámpaolaj —.78. 1 liter ó-bor 1.—. 1 liter uj-bor —.68. Pálinka —.72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőso 21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. olvasztott faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—. 1 mm. birka gyapju —.—. 1 mm. magyar gyapju —.—. 1 htr ó-bor 60.—. 1 htr uj-bor 34.—. 1 mm. méz 1.40. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm. kendermag 20.—. 1 mm. köles —.—. 1 mm. repcze —.—. 1 mm. dió —.—. 1 mm. mogyoró —.—. 1 mm. aszalt szilva 46.—. 1 kgr. savanyu káposzta —.—. 1 kgr. szalonna 1.54. 1 kgr. sertés hus 1.12. 1 kgr. juh-hus —.80. 1 kgr. vereshagyma —.14. 1 kgr. foghagyma —.54. 1 kgr. bors 2.20. 1 kgr. paprika 3.60. 1 kgr. barna kenyér —.20. 1 ltr kőolaj —.44.

Értéktőzsd

	Budapest, szept. 11.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—

Rimamurányi	488.—
Magyar jelzalog	585.35
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, szept. 11.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.96
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. szept. 11-én.	
Magyar aranyjárdék 4	119.—
Magyar koronajárdék	99.75
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/2 %	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2 %	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.20
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	202.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.—
Osztrák járdék papirban	99.80
Osztrák járdék papirban	100.10
Osztrák járdék aranyban	120.75
Osztrák korona járdék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	153.—
Osztrák magyar bank részvény	15.77
Magyar hitelbankrészvény	707.50
Osztrák hitelintézet részvény	649.75
Pátsi vista	95.02
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.30
Londoni vista	239.17
20 márkás arany	23.42

SZERKESZTOI POSTA.

G. A. B.-Ujjalu. Közérdekű a dolog, nem pedig személyes ügy s így nem vonható el a nyilvánosság elől. Különben egyik helyi lap estei kiadása már közölte is.

A szerkesztőnért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utca sarkán.

Naponta frissen csapolt *márctiusi sör.*

315 Saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BORO K.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étiap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

A B O N N E N S E K

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó közönség* szives figyelmét felhívni, hogy

vendég-szobáimat

ujjonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok, ugyszintén

— szállóhely —

olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 307.

Hirdetés.

A Nagyváradi Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész napon át*, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyváradi Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor Samu-ház.)

859

Az igazgatóság.

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 29

Nagyvárada, Zöldfa utca elején.

B12

A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság” működését *Kossuth Lajos-utca 10. sz. a.* megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru-készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

H Á A S Z M A N Ó

kézmű és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Fő-üzlet: Zöldfa-u. elején. Fiók-üzlet: **AMERIKAI ÁRUHÁZ Fő-u.**

Az iskola évre

fiu és leánykák részére szükséges összes fehérneműk, színes ruhák, harisnyák és minden más cikkek bármely intézet előírása szerint beszerezhetők.

Ugyszintén minden rőfös árukban a már ismert nagy raktár.

Azt pedig mindenki elismeri, hogy oly olcsó árban mint nálam, nem lehet árut beszerezni.

90

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárada, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.